

Влада Републике Србије

ТИМ
ЗА СОЦИЈАЛНО УКЉУЧИВАЊЕ
И СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Преглед података градова и општина о мерама за социјално укључивање Рома и Ромкиња у 2019. години

Преглед података о социјалном укључивању Рома и Ромкиња на нивоу градова и општина за 2019. годину сачињен је на основу података које су у Базу за праћење мера за инклузију Рома и Ромкиња унеле јединице локалне самоуправе, као и на основу релевантних извештаја и механизма за праћење примене Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период од 2016 до 2025. године: Оперативних закључака дефинисаних на Семинару о социјалној укључености Рома и Ромкиња у Републици Србији¹, Препорука у вези са спровођењем Акционог плана за поглавље 23-Правосуђе и основна права и Извештаја о спровођењу Акционог плана за примену Стратегије.

База података за праћење мера за инклузију Рома и Ромкиња је важно средство за ефикасно спровођење политика на националном и локалном нивоу и њоме се обезбеђује складиштење, чување и читање података на једном месту. Садржи статистичке и текстуалне податке о мерама за инклузију Рома и Ромкиња Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства здравља, Националне службе за запошљавање, Републичког завода за статистику Србије и податке локалних самоуправа. Унети подаци су видљиви на веб страници www.inkluzijaroma.stat.gov.rs.

Податке о мерама социјалне инклузије Рома и Ромкиња у 2019. години на нивоу градова и општина, у периоду од 18.05. до 24.07.2019. године, унело је 96 ЈЛС.

Листа ЈЛС које су унеле податке о мерама социјалне инклузије Рома и Ромкиња у 2019. години:

Ада, Алексинац, Апатин, Ариље, Бабушница, Бајина Башта, Бач, Бачка Топола, Бачки Петровац, Бела Паланка, Београд-Барајево, Београд-Вождовац, Београд-Врачар, Београд-Гроцка, Београд-Звездара, Београд-Земун, Београд-Лазаревац, Београд-Младеновац, Београд-Обреновац, Београд-Савски Венац, Београд-Сурчин, Београд-Чукарица, Беоцин, Бечеј, Блаце,

¹Семинар о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у Републици Србији одржан је 24.10.2019. године у Београду. Након Семинара спроведен је консултативни процес између представника релевантних министарстава/институција, Европске комисије и организација цивилног друштва, ради потврђивања сагласности на предлог Нацрта оперативних закључака за период од октобра 2019. до октобра 2021. године. Сагласност на Нацрт оперативних закључака за период од 2019-2021. године, Европска комисија је дала 06.04. 2020. године, а затим је документ на српском и енглеском језику прослеђен кабинету потпредседнице Владе Србије Зорани Михајловић, како би званичним путем био достављен Европској комисији.

Богатић, Бојник, Бољевац, Бор, Босилеград, Врање, Врбас, Врњачка Бања, Вршац, Гацин Хан, Горњи Милановац, Димитровград, Дољевац, Жабари, Житиште, Житорађа, Зајечар, Зрењанин, Јагодина, Кањижа, Кикинда, Кладово, Ковин, Косјерић, Костолац, Крагујевац, Краљево, Крупањ, Крушевац, Кула, Куршумлија, Лајковац, Лозница, Љубовија, Мајданпек, Мали Зворник, Мало Црниће, Медвеђа, Меровина, Неготин, Ниш-Пантелеј, Нови Пазар, Нови Сад, Осечина, Озаци, Панчево, Петровац на Млави, Пећинци, Пожаревац, Ражањ, Рача, Рашка, Рума, Сента, Сечањ, Смедерево, Сокобања, Сомбор, Србобран, Сремска Митровица, Стара Пазова, Сурдулица, Темерин, Тител, Топола, Ћићевац, Уб, Црна Трава, Чајетина, Чока и Шабац.

У 96 ЈЛС колико је попунило упитник, Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња, усвојен је у 38 градова и општина, док посебна финансијска средства за унапређивање положаја Рома/киња издваја 40 локалних самоуправа.

Табела број 1. Области које покривају усвојени Локални акциони планови у ЈЛС које су унеле податке за 2019. годину

Области ЛАП-а	Број градова/општина
Образовање	36
Становање	36
Запошљавање	34
Здравље	35
Социјална заштита	27
Пет приоритетних области предвиђених Акционим планом за 2017 и 2018. годину	38
Друге области које су заступљене у ЛАП-овима (култура, медији и информисање, приступ личним документима, сузбијање дискриминације, положај жена, интерно расељена лица и повратници по основу споразума о реадмисији и др.)	20

Табела број 2. Доступност локалних механизма за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у ЈЛС које су унеле податке за 2019. годину

	Ангажовани педагошки асистенти/киње	Ангажовани координатори/ке за ромска питања	Ангажоване здравствене медијаторке	Формиран мобилни тим
Број ЈЛС	47	54	35	30
Процент у односу на укупан број ЈЛС које су унеле податке за 2019. годину	45,12%	51,84%	33,6%	28,8%

Од укупног броја ангажованих координатора/ки за ромска питања (54) у ЈЛС које су унеле податке за 2019.годину, 31координатор/ка има систематизовано радно место.

Табела број 3. Доступност мобилних тимова за инклузију Рома/киња у ЈЛС које су унеле податке за 2019.годину

Број ЈЛС у којима су активни мобилни тимови	Број ЈЛС чији мобилни тимови су известили по оперативним плановима за период јануар - јун 2019. године	Број ЈЛС чији мобилни тимови су известили по оперативним плановима за период јул - децембар 2019. године
30	1	2

Најбоље предуслове за успешну социјалну инклузију Рома и Ромкиња у 2019. години остварило је 10 градова/општина (Београд/Звездара, Београд/Младеновац, Београд/Чукарица, Бољевац, Ковин, Костолац, Крушевац, Лајковац, , Стара Пазова и Шабац), јер имају усвојене локалне акционе планове, издвајају посебна средства за инклузију Рома/киња, имају ангажоване координаторе/ке за ромска питања, здравствене медијаторке и педагошке асистенте/киње.

Образовање

Структуру стручне спреме ромске популације (изузев деце млађе од 15 година) у општинама и градовима које су унеле податке за 2019.годину, највећим делом чине Роми/киње са основним образовањем. Највећи број високо образованих Рома/киња регистрован је у општинама/градовима:Нови Сад (34) Београд/Вождовац (11), Београд/Звездара (14), Београд/Земун (12), Београд/Чукарица (18), Крагујевац (12), Крушевац (11), и Шабац (14).

Педагошки асистенти/киње пружају подршку деци и ученицима ромске националности којима је потребна додатна подршка у образовању, активно и континуирано сарађују са родитељима, органима установе – директором и тимовима, стручним сарадницима и другим запосленима; остварују интерсекторску сарадњу са органима јединице локалне самоуправе, надлежним установама, службама, организацијама и удружењима; пружају помоћ и подршку наставницима, васпитачима и стручним сарадницима у наставном и ваннаставном образовном процесу.

Педагошки асистенти/киње су ангажовани у 47 градова и општина које су попуниле упитник. Највећи број педагошких асистената/киња, ангажован је у градским општинама Београд/Земун (6), Београд/Чукарица (5), као и у Новом Саду (5) и Крагујевцу (5).

У школској 2019/2020 години укупно је 28 општина одобрило стипендије за ученике/це који похађају средњу школу, док је 6 општина и градова доделило укупно 145 стипендија ученицима/цама ромске националности. Пример добре праксе представља Град Смедерево који је од укупно 53 стипендије, 40 доделио ученицима ромске националности који похађају средње школе, као и општине Рума (48), Бач (22) и Бела Паланка (11).

Студентима/кињама ромске националности је за текућу академску годину 8 општина доделило укупно 15 стипендија, међу којима се истиче Кикинда (4).

Табела број 4. Подаци о ученицима/цама и студентима/кињама ромске националности који су корисници стипендија у школској 2019/20.години

Градови/општине	Број ЈЛС
ЈЛС које су одобриле стипендије ученицима/цама ромске националности који похађају средње школе	6
ЈЛС које воде евиденцију о броју средњошколаца ромске националности корисника стипендија	28
ЈЛС које воде евиденцију о броју студената/киња ромске националности корисника стипендија	55
ЈЛС које су одобриле стипендије студентима/кињама ромске националности	8

У школској 2019/20.години, за куповину уџбеника за ученике/це ромске популације, посебна средства издвојило је 7 општина и градова, од којих се истичу Београд-Младеновац (498.850,00 РСД), Сечањ (218.000,00 РСД) и Озаци (100.000,00 РСД).

За трошкове превоза ученика/ца ромске популације који похађају средњу школу, у школској 2018/2019. години финансијска средства издвојило је 7 градова/општина.

Школске 2019/20. године финансијска средства за трошкове ужине за ученике/це ромске националности издвојило је 10 градова/општина, од којих се истичу Београд-Чукарица(6.128.308,00 РСД) и Озаци (2.200.000,00 РСД).

Табела број 5. Подаци о градовима и општинама које издвајају посебна финансијска средства за куповину уџбеника, трошкове превоза и ужине за ученике ромске националности у школској 2019/20.години

Градови/општине	Број градова/општина
ЈЛС које издвајају финансијска средства за куповину уџбеника	7
ЈЛС које издвајају финансијска средства за трошкове превоза за ученике ромске националности који похађају основну школу	10
ЈЛС које издвајају финансијска средства за трошкове превоза за ученике ромске националности који похађају средњу школу	7
ЈЛС које издвајају финансијска средства за ужину	10

Ромски језик са елементима националне културе изучавасу 8 ЈЛС у 22 основне школе.

Становање

Табела број 6. Подаци о програмима/пројектима у области становања

Назив програма/пројекта	ЈЛС у којима се програм/пројекат имплементира	Циљ програма/пројекта
Техничка помоћ- Унапређење услова живота и становања Рома који тренутно живе у неформалним насељима	Компонента 1: Бачка Паланка, Краљево, Шабац, Лајковац, Пожаревац, Рума, Ниш, Власотинце, Ковачица (израђује документацију из сопствених средстава), Бор, Алексинац, Зрењанин (изашао из пројекта), Параћин, Свилајинац; Компонента 2: Пожаревац, Бор, Беоцин, Шабац, Параћин, Алексинац, Бачка Паланка, Рума, Зајечар, Краљево, Ниш, Чукарица, Власотинце, Владичин Хан, Суботица, Ковачица, Стара Пазова, Пећинци, Лајковац, Зрењанин;	Компонента 1: Израда техничке документације и урбанистичких планова; Компонента 2: Формирање 20 мобилних тимова за инклузију Рома/Ромкиња;
ИПА 2013 - Спровођење трајних решења за становање и побољшање физичке инфраструктуре у ромским насељима	Оџаци, Стара Пазова, Опово, Лебане, Уб, Свилањац, Лозница, Бољевац, Нови Пазар, Ниш, Чачак, Прокупље, Смедерево	Обезбеђивање трајних стамбених решења и унапређење инфраструктуре у ромским насељима
ИПА 2014 - Пројекат побољшање социо-економских услова живота ромске популације	Кучево, Беоцин, Бач, Лесковац, Куршумлија, Врњачка бања, Бујановац, Сомбор, Пећинци, Лебане и Сурдулица	Израда планова детаљне регулације за подстандардна насеља Озакоњење објеката у ромским подстандардним насељима (10 ЈЛС)
ИПА 2016 - Подршка ЕУ инклузији Рома-оснаживање локалних заједница за инклузију Рома и Ромкиња	Лебане, Вршац, Сурдулица, Дољевац, Младеновац, Пирот, Смедеревска Паланка, Аранђеловац, Бечеј, Лозница.	Подршка процесу побољшања социо-економског положаја ромске популације у локалним заједницама и спровођењу приоритетних стратешких мера из Стратегије

У оквиру пројекта Техничка помоћ „Унапређење услова живота и становања Рома који тренутно живе у неформалним насељима” за компоненту 1, потписани су Меморандуми о сарадњи са 13 општина за које ће се израђивати техничка документација и у зависности од потреба урбанистички планови. Општина Ковачица је донела одлуку да документацију изради из сопствених средстава, док је град Зрењанин изашао из пројекта. Управљачки одбор је одлучио да се општина Свилаћац уведе у програм и да се за исту изради пројектна документација за зграду са 12 станова. Пројектне активности у потпуности су завршене у општинама Лајковац, Параћин, Пожаревац и Костоалац. За компоненту 2- помоћ у формирању 20 нових мобилних тимова за инклузију Рома МОС је потписало 20 општина. Израђени су Оперативни планови за свих 20 општина у којима су предвиђена средства од 126.00 евра.

У оквиру пројекта „Спровођење трајних решења за становање и побољшање физичке инфраструктуре у ромским насељима“, грађевински радови су успешно завршени у градовима/општинама Озаци, Лебане, Уб, Свилаћац, Лозница, Бољевац и Нови Пазар.

Уговор за пројекат ИПА 2014 „Пројекат побољшање социо-економских услова живота ромске популације“ је потписан са компанијом КПМГ д.о.о. Вредност уговора је 2.705.170 евра, а циљ је израда планова детаљне регулације за подстандардна насеља и озакоњење објеката у ромским подстандардним насељима у 10 ЈЛС. Имплементација пројекта је започела 4. марта 2019. године.

Пројекат „Подршка ЕУ инклузији Рома-оснаживање локалних заједница за инклузију Рома и Ромкиња“ је финансиран из ИПА 2016 програма, средствима управља ДЕУ у Србији, корисник је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а имплементациони партнер је Стална конференција градова и општина. У оквиру компоненте 1 програма 27. 06.2018. године потписани су уговори са општинама.

Основани су Мобилни тимови за инклузију Рома, као и локална координациона тела за управљање политиком инклузије Рома и Ромкиња. У 10 ЈЛС (Аранђеловац, Бечеј, Вршац, Доњевац, Лебане, Лозница, Младеновац, Пирот, Смедеревска Паланка и Сурдулица) завршена је израда Локалних акционих планова (ЛАП-ова) за социјално укључивање Рома и Ромкиња, израђени и усвојени Оперативни планови за Мобилне тимове (где је преко 12 милиона динара уложено у конкретне локалне мере за социјално укључивање Рома и Ромкиња).

Израђено је 11 урбанистичких планова за ромска подстандардна насеља у Сомбору, Бачу, Беоцину, Пећинцима, Кучеву, Врњачкој Бањи, Лесковцу, Лебану, Сурдулици, Куршумлији и Бујановцу. За потребе израде урбанистичких планова посебно је афирмисана партиципација ромске заједнице, те је на 44 радионице учествовало преко 1100 ромских суграђана.

Кроз Јавни позив за одабир нових ЈЛС којима ће бити пружена подршка у изради/унапређењу ЛАП-ова за инклузију Рома и Ромкиња одабрано је 10 ЈЛС (Власотинце, Пожаревац, Коцељева, Ниш, Алексинац, Бор, Крушевац, Сомбор, Бачка Паланка и Озаци), у којима је процес израде ЛАП-ова започео.

Запошљавање

Табела број 7. Подаци о броју регистрованих Рома/киња на евиденцији НЗС на дан 31.08.2019. године према степену квалификација, старосној структури и трајању незапослености

Број регистрованих Рома/киња на евиденцији НЗС на дан 31.08.2019. године	Процент регистрованих Рома/киња на евиденцији НЗС према степену квалификација	Процент регистрованих Рома/киња на евиденцији НЗС према старосној структури	Процент регистрованих Рома/киња на евиденцији НЗС према трајању незапослености
25.611 (12.646 или 48% Ромкиња)	Лица са нижим или ниским нивоом квалификација- 89,6%	Лица старости до 30 година - 36,91% Лица старија од 50 година - 21,55%	Статус дугорочно незапослених лица(тражи посао дуже од 12 месеци) – 68,19%

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања дана 08. 04. 2019.године донело је Одлуку о учешћу у финансирању програма или мера активне политике запошљавања предвиђених ЛАПЗ-ом у 2019.години, којом је подржана реализација 106 локалних акционих планова запошљавања из средстава НСЗ у износу од 482.133.429,76 динара

Табела број 8. Подаци о укључености Рома/Ромиња у мере активне политике запошљавања у периоду јануар-август 2019.године

Број Рома/киња укључених у мере активне политике запошљавања	Број регистрованих случајева запошљавања Рома/киња са евиденције НЗС	Учешће дугорочно незапослених у случајевима запошљавања Рома/киња
3.288 (1.491 Ромкиње)	3.549 (37,21% Ромкиња)	31,47%

У складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености НСЗ и незапослени утврђују индивидуални план запошљавања најкасније у року од 90 дана након увођења у евиденцију незапосленог, а исти се прилагођава потребама тржишта рада и карактеристикама незапосленог најмање једном у шест месеци. Индивидуални план запошљавања представља инструмент у раду са незапосленим лицима и основ за укључивање лица у мере активне политике запошљавања. Њиме се дефинишу занимања у којима ће се лицу посредовати, активности које ће лице предузети и мере у које ће се укључити ради запошљавања или повећања запошљивости. Истовремено, током разговора са саветником за запошљавање незапослена лица информишу се о правима и обавезама, у складу са законом.

У периоду 1. новембар 2018.–30. април 2019. године извршене су процене запошљивости и израђени су индивидуални планови запошљавања (укључујући и ревизије) за 16.956 Рома (7.982 Ромкиња), док је услуге информисања и саветовања о могућностима за развој каријере користило 140 Рома (56 Ромкиња).

У оквиру пројекта "Подстицање запошљавања младих" који спроводи ГИЗ, реализују се обуке за потребе тржишта рада различитих профила и мере подршке. Закључно са јулом 2019. године, пројектним активностима обухваћено је 12.670 лица (од којих је 1.490 Рома, а 1.060 учесника припада категорији младих). У оквиру мера за унапређење запошљивости и подстицања запошљавања, 1.360 учесника је запослено. Од наведеног броја, 190 лица је ромске националне припадности, а 160 из категорије младих без квалификација или са ниским нивоом квалификација.

У оквиру компоненте 2. пројекта "Инклузија Рома и осталих маргинализованих група у Србији", током 2019. године реализовано је истраживање "Дискриминација на тржишту рада", а резултати су јавно представљени, 16. јануара, 2020. године. Повереница за равноправност грађана планира да на основу резултата поменутог истраживања одржи циљане састанке са послодавцима и представницима синдиката са циљем да подстакне послодаваце да потпишу Повељу о равноправности и усвоје Кодекс понашања - смернице за антидискриминацијску праксу на радном месту.

Бибија Ромски женски центар уз подршку УНИЦЕФ-а реализовали су пројекат "Спречавање раних бракова-мобилизација заједнице и адекватни одговори институција II у периоду од маја 2019, до априла 2020 године. Пројекат је обухватио: рад на терену са мајкама и ћеркама у ромским насељима са циљем информисања о могућностима и мотивисање за похађање стручних обука/курсева за стицање додатних вештина ради унапређивања запошљивости; менторску подршку мајкама и ћеркама из ромских насеља које су биле полазнице стручних обука; похађање стручних обука/курсева и набавку радног материјала потребног за реализацију курсева. Активности су се реализовале у 8 ромских насеља у Београду током 12 месеци трајања и окупиле су 45 Ромкиња (30 девојака и 15 мајки) које су напустиле образовање због ране удаје.

Усвајањем Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 21/16, 113/17, 113/17 - др. Закони 95/18) и подзаконских аката за спровођење овог закона, Закона о јавним агенцијама („Сл. гласник РС“, бр. 18/05, 81/05- исправка, 47/18), Закона о државним службеницима („Сл. гласник РС“, бр. 79/05, 81/05- исправка, 83/05- исправка, 64/07, 67/07- исправка, 116/08, 104/09, 99/14, 94/17 и 95/18) и подзаконских аката за спровођење овог закона, као и Закона о запосленима у јавним службама („Службени гласник РС“, број 113/17), дат је законски основ за предузимање афирмативне акције за подстицање запошљавања свих националних мањина, укључујући Роме и Ромкиње у органима АП и ЈЛС, јавним агенцијама, државним органима, као и у јавним службама (просвета, култура, здравство и социјална заштита).

Овим законима, као једна од најважнијих афирмативних мера, предвиђено је на који начин ће се припадницима националних мањина дати првенство приликом избора кандидата у конкурсном поступку у случају једнако квалификованих кандидата, све у циљу постизања одговарајуће заступљености припадника националних мањина и пуне равноправности.

Здравље

У Републици Србији је укупно ангажовано 85 здравствених медијаторки у 70 општина и градова.

Укупан број ангажованих здравствених медијаторки у ЈЛС које су унеле податке за 2019.годину је 45. Оне су распоређене у 35 општина и градова, а највећи број медијаторки ангажован је у Новом Саду (3), Шапцу (2), Врању (2), градским општинама Београд/Звездара (2), Београд/Вождовац (2) и Београд/Земун (2).

Савет за здравље формиран је у 84 ЈЛС, а чланови/ице ромске националности заступљени су у 10 Савета за здравље. Сва три услова за побољшање здравствене заштите Рома/киња на локалном нивоу (ангажована здравствена медијаторка, формиран Савет за здравље ЈЛС и укључени Роми/киње у Савет за здравље) испуњена су у 7 ЈЛС (Београд-Вождовац, Београд-Барајево, Београд-Звездара, Београд-Младеновац, Врање, Сурдулица, Бела Паланка).